

שילוב ערכים בהוראת ההיסטוריה

היהודים תחת שלטון המוסלמים – סובלנות ושילוב

כתיבה: ד"ר טליה נגר

אוכלוסיית יעד: כיתות ז'.

משך הפעילות: בין שני שיעורים לארבעה (לבחירת המורה).

נושא הלימוד: תור הזהב: פריחה תרבותית וחברתית

הערך: סובלנות דתית

מטרות השיעור:

- הבנת השפעות הגומלין הקיימות בין עמים וחברות במהלך ההיסטוריה.
- הכרת אישים מרכזיים בתולדות העם היהודי, הבנת יחסי הגומלין בינם לבין סביבתם ותרומתם הייחודית.
- פיתוח תחושת שייכות לחברה, ביסוס וחיזוק הרצון לפעול ולהשפיע על עיצוב דרכה של החברה.
- התנסות באיסוף מידע ומיונו על בסיס יסוד מארגן.
- שימוש בסביבות למידה ממוחשבות.

מהלך השיעור

פעילות פתיחה:

דיון במליאה: מהי, לדעתכם סובלנות? מהו השורש של המילה סובלנות? כלפי מי יש לגלות סובלנות? מהי סובלנות דתית? מה עלול לקרות בחברה שאינה סובלנית?

בעקבות השאלות ינסו המורה בשיתוף התלמידים לגבש הגדרה מוסכמת לערך הסובלנות (תוך מתן דגש לסובלנות הדתית).

(נ') [מן סובל] טוֹלְרַנְטִיּוּת, חֶסֶר קְנָאוּת, הַפְּרָה בְּזָכוֹת קִיּוּמֵן שֶׁל דְּעוֹת וְאֲמוּנוֹת
זָרוֹת: סוֹבְלָנוּת דְּתִית כְּלָפִי הִי־הִדוּת בְּכַמָּה מְאָרְצוֹת הַגּוֹלָה (מתוך מילון: אבן
שושן)

חיי היהודים תחת שלטון המוסלמים - סובלנות ושילוב

במהלך ימי הביניים עבר השלטון בספרד מן הנוצרים לידי המוסלמים. בכל אותה תקופה חיו יהודים בספרד, בקהילות שנמצאו בערים המרכזיות. בפעילות זו נלמד על חיי היהודים תחת שלטון המוסלמים (מתוך: אתר מט"ח).

על מנת לקבל רקע קצר על הנושא הנלמד ניתן להקרין לתלמידים [סרטון על תור הזהב בספרד- מתוך אתר גלים](#).

הצעות לפעילויות ודפי עבודה העוסקים בנושא: "היהודים תחת שלטון המוסלמים- סובלנות ושילוב" ניתן למצוא באתר מט"ח:

<http://www.itu.org.il/kishuran/?CategoryID=66&ArticleID=61478>

"תור הזהב"

היסטוריונים מכנים את התקופה בה חיו היהודים תחת שלטון מוסלמי בימי הביניים בשם "תור הזהב" (פירוש המילה תור הוא תקופה). תקופה זו התאפיינה ביהודים אשר מילאו תפקידים בכירים בחצר המלוכה. יהודים בולטים אף רכשו השכלה רחבה ונהיו למשוררים, הוגי דעות, פרשני מקרא ופרשני תלמוד.

עבודה בקבוצות:

א. בחרו באחת מהדמויות הבאות, חפשו עליה מידע ברשת האינטרנט ותכננו מצגת על פי [דף](#)

ניתוח דמות היסטורית.

- רבי [אברהם אבן עזרא](#) - [פרשן המקרא](#), [משורר](#), [בלשן](#) ופילוסוף.
- רבי [משה אבן עזרא](#) - משורר ופילוסוף.
- רבי [שלמה אבן גבירול](#) - משורר ופילוסוף.
- רבי [יהודה הלוי](#) - פילוסוף ומשורר, מחבר ספר "[הכוזרי](#)" ומחבר השיר "[ציון הלא תשאלי](#)".
- הרמב"ם - פרשן ופוסק הלכה, [רופא](#), פילוסוף, [הוגה דעות](#).
- רבי [משה בן נחמן](#) - פוסק הלכה, פרשן, הוגה דעות, [מקובל](#) ורופא.
- רבי [שמואל הנגיד](#) - משורר, בלשן, שר האוצר, שר הצבא ומשנה ([וויזר](#)) למלך גרנדה.

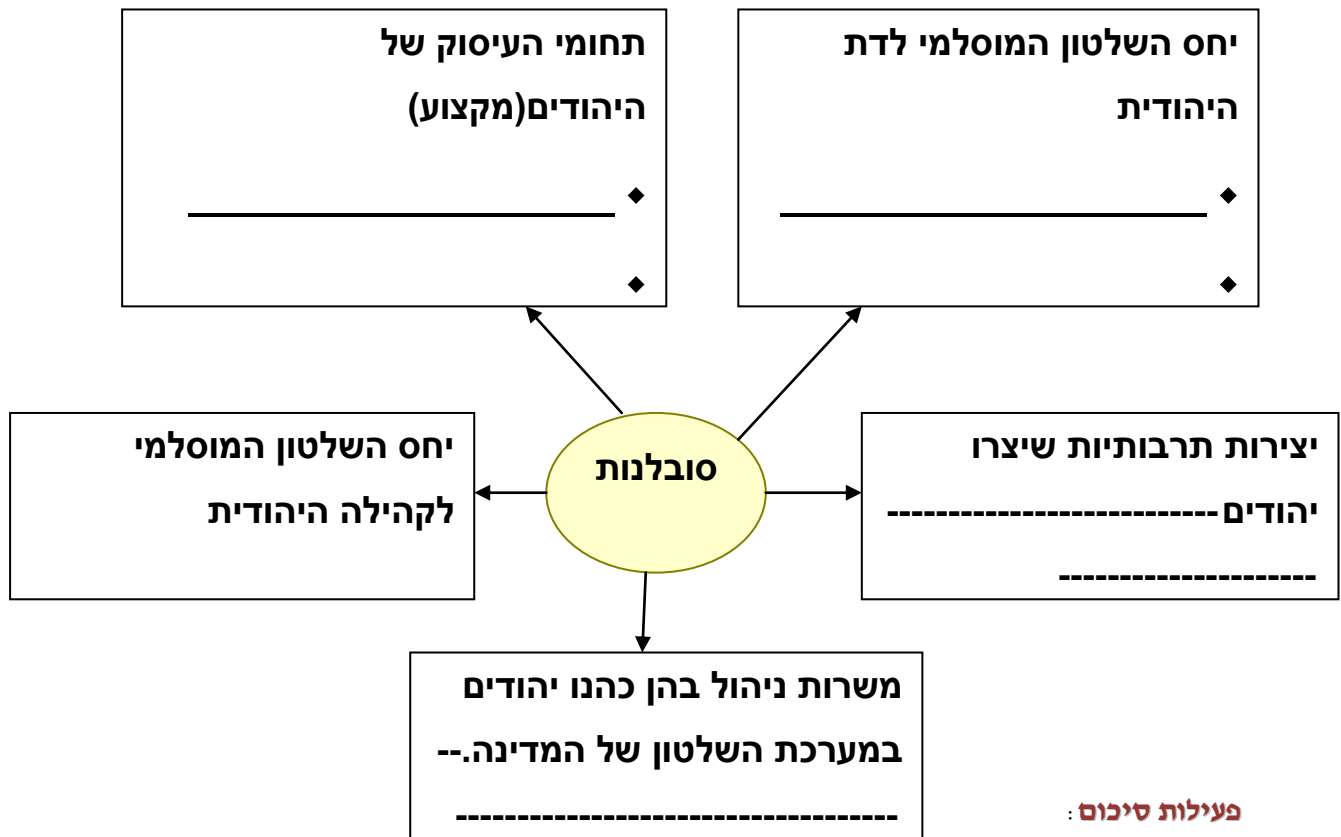
מתוך: אתר ויקיפדיה.

ב. העלו את המצגת שהכנתם לאתר הכיתתי ועיינו במצגות שהכינו חבריכם לכיתה.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף חברה ורוח
הפיקוח על הוראת היסטוריה
התפיסה המערכתית לחינוך ערכי

ג. הביאו נימוקים לטענה שהשם "תור הזהב" מתאים לתיאור חיי היהודים בספרד המוסלמית.

ד. מיינו את הנימוקים שציינתם בסעיף הקודם לתחומים שונים על פי הכותרות המופיעות בתרשים.

פעילות סיכום:

דיון במליאה:

מה, לדעתכם, ניתן ללמוד מתקופה זו על האפשרות לקיום חיים משותפים בין יהודים ובין בני דתות אחרות במדינת ישראל?